

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 8 Sayı: 41 Volume: 8 Issue: 41
Aralık 2015 December 2015
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

MERSİN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN EŞCİNSELLERE YÖNELİK
TUTUMLARI*
MERSIN UNIVERSITY FACULTY OF EDUCATION STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS
HOMOSEXUALS

Bilge BAKIR AYĞAR**
Mehmet GÜNDOĞDU**
Hakan AYĞAR***

Öz

Bu araştırmanın amacı; Mersin Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü öğrencilerinin ve Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesindeki diğer öğrencilerin, LGBT bireylere ilişkin tutumlarının ve homofobi düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın örneklemini Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencisi 193'ü erkek 323'ü kız toplam 516 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu", Herek (1988) tarafından geliştirilen; Duyan ve Gelbal (2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum Ölçeği (LGYT) - Gözden Geçirilmiş Kısa Sürümü (The Attitudes Toward Lesbians and Gay Men Scale - The Revised Short Version) ve Hudson ve Ricketts (1980) tarafından geliştirilen Sakallı ve Uğurlu (2001) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Homofobi Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde, bağımsız örneklemler t testi ve tek yönlü varyans analizlerinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar şu şekilde özetlenebilir: Cinsiyet, sınıf düzeyi, eşcinsel tanıdık değişkenleri ile homofobi ve LGYT arasında anlamlı fark bulunmuştur. Sınıf düzeyi arttıkça öğrenciler daha olumlu tutum benimsemektedirler. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha olumlu tutuma sahip oldukları ve daha az homofobik oldukları saptanmıştır. PDR öğrencileri ile eğitim fakültesinde öğrenim gören diğer bölüm öğrencileri arasında anlamlı fark bulunmuştur. PDR öğrencilerinin LGBT bireylere yönelik tutumları daha olumlu, homofobi düzeyleri ise daha düşük bulunmuştur. Bulgular mevcut alanyazın ışığında tartışılmış ve bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transseksüel, Tutum, Homofobi.

Abstract

The purpose of this research is to compare homophobia level and attitudes of GPC students and other students at faculty of education toward LGBT persons. The sample of study consists of 516 students (193 male 323 female) studying at Mersin University Faculty of Education. In the present study "Personal Information Sheet" prepared by researchers, "The Attitudes Toward Lesbians and Gay Men Scale - The Revised Short Version" developed by Herek (1988), adapted to Turkish by Duyan and Gelbal (2014), "Homophobia Scale" developed by Hudson and Ricketts (1980), adapted to Turkish by Sakallı and Uğurlu (2001) were used to collect data. Independent-Samples t-test and One Way Anova test were used to analyze data. The results obtained from this research can be summarized as: A significant gender and grade difference was found on homosexual acquaintance variables and homophobia-ATLG. When the grade level increase, students showed better attitudes. It is observed that female students have better attitudes and lower homophobia level than male students. A significant difference is found between GPC students and the other students at faculty of education. The attitude of GPC students toward LGBT persons is better; homophobia level is lower than the other students at faculty of education. The findings are discussed in the light of current literature and some suggestions are made.

Keywords: Lesbian, Gay, Bisexual, Transsexual, Attitude, Homophobia.

1. Giriş

Eşcinsellik, 21. yüzyılda görece daha olumlu karşılansa da, eşcinseller dünyanın her yerinde toplum tarafından olumsuz bir algıya ve olumsuz uygulamalara maruz kalmaktadır. Türkiye'de eşcinsellik (homoseksüellik-homoseksüalite) kavramı 1980'li yılların ortalarından itibaren toplumun dikkatini çekmeye başlamıştır (Duyan ve Gelbal, 2004). Günümüzde ise eşcinsellik, toplumun önemli kavramlarından birisi haline gelmiştir. Toplum içinde farklı bir dış gruba yaklaşım, bu yaklaşımın olumlu veya olumsuz yönde olması ve bu yaklaşımlar sonucu gey ve lezbiyenlerin yaşadığı ekonomik, sosyal ve psikolojik sorunlar çalışılması gereken önemli konulardır (Sakallı-Uğurlu, 2006).

* 8-10 Haziran 2015 tarihlerinde EJER Kongresinde Sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Arş. Gör., Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, PDR Bilim Dalı

*** Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, PDR Anabilim Dalı

**** Rehber Öğretmen, Mersin Milli Eğitim Müdürlüğü, Gazipaşa Ortaokulu

Eşcinsel yönelim bireyin cinsel duygu, istek ve davranışlarının kendi cinsine dönük olmasıdır ve erkek eşcinsel için gey, kadın eşcinsel için lezbiyen ifadesi kullanılmaktadır (Ummak, 2010). Cinsel yönelimin karşı cinse yönelik olması durumu heteroseksüellik olarak adlandırılırken; her iki cinse yönelik olması biseksüellik olarak tanımlanmaktadır. Transseksüellik ise; biyolojik cinsiyet ile kabullenilmiş cinsel kimlik arasında uygunsuzluk olması halidir ve birey, kendisini olmadığı bir cinselliğe sahip bedene sıkışmış gibi hisseder, kimliğini değil de bedenini/cinsiyetini değiştirmeye çalışır (Başar, 2003).

Eşcinselliğin altında yatan sebeplere ilişkin kesin ve net bilgiler bulunmamaktadır. Eşcinselliğin biyolojik-genetik kökenli olabileceğini savunanlar olduğu gibi, bu özelliğin toplumsallaşma sonucunda oluştuğunu iddia edenler de bulunmaktadır (Annicchia Rico, 2009; Rice, Friberg ve Gavrilets, 2012). Yirminci yüzyılın ilk yıllarında sosyal bilimciler eşcinsellik kavramını, toplumsal patolojinin bir biçimi olarak değerlendirmişler; hızlı kentleşme ve sanayileşme ile birlikte aile ve toplum yapısında ortaya çıkan değişiklerin yol açtığı bir sonuç olarak görmüşlerdir. Bir anlamda sosyologlar eşcinsellik kavramını, aile yaşamının bozulmasına bireysel olarak verilen bir tepki olarak ele almışlardır (Duyan ve Gelbal, 2004). Ruh sağlığı alanında çalışanlar ise eşcinselliği fizyolojik nedenleri olan bir hastalık olarak değerlendirmişlerdir. Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından hazırlanmış olan tanı sınıflaması DSM - IV'ün tanı sistemi kapsamından çıkarıldığı yıldan beri psikiyatristlerin büyük bir bölümü eşcinselliği tercih-yönelim değişikliği olarak tanımlasa da hala bazı psikiyatristlerin heteroseksüellik harici cinsel yönelimlere patolojik bir durum olarak yaklaştığı bilinmektedir (Hacıoğlu, Çakmak ve Yıldırım, 2011). Türkiye Psikiyatri Derneği (TPD) ve Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (CETAD) tarafından 2010 yılında yapılan ortak basın açıklamasında, eşcinselliğin, biseksüellik ve heteroseksüellik gibi insanda tanımlanan üç yönelimden biri olduğu ve her şeyden önce hastalık değil bir yönelim farklılığı olduğu belirtilmiştir.

Heteroseksüellikten farklı olan cinsel yönelimlere karşı gösterilen tutumlar değişiklik göstermekte, lezbiyen, gey ve biseksüel yönelimler, kişisel inanışlara bağlı olarak güçlü tepkilere yol açabilmektedir (Bidell, 2014). LGBT (Lezbiyen, gey, biseksüel, trans) bireylere yönelik olarak çeşitli toplumlarda farklı tepkiler ve yaklaşımlar sergilenmektedir (Güney, Kargı ve Çorbacı-Oruç, 2004). LGBT (Lezbiyen, gey, biseksüel, trans) bireylere yönelik olumsuz tutum ve davranışları anlatan pek çok kavram olmasına rağmen en yaygın olarak kullanılanı "homofobi" kavramıdır ve bu kavram lezbiyenlere, geyle karşı gösterilen önyargı kavramını aşırı şekilde psikolojikleştirmektedir (Göregenli, 2006).

Özellikle büyük şehirlerde eşcinsellerin hem hakları hem de anlaşılma biçimleri açısından önemli değişimler olmuş ve eşcinselliğin açık bir biçimde tartışılması hususunda bireyler daha hoşgörülü bir tutum geliştirmeye başlamışlardır (Duyan ve Gelbal, 2004). 1970'li yıllarda başlayan gey ve lezbiyen hareketi Amerikan toplumunda radikal değişiklikler meydana getirmiş ve heteroseksüellerin geyle yönelik düşmanca bakış açıları yerini bilimsel bir yaklaşıma bırakmıştır (akt. Duyan ve Gelbal, 2004). Buna rağmen toplumda eşcinsellere yönelik bazı önyargılar, baskılar ve olumsuz tutumlar devam etmektedir. Bu durum da eşcinsellerin günlük yaşamlarında heteroseksüellere göre daha çok problemle karşılaşmalarına yol açan etkenlerden biridir. Gey ve lezbiyenlere yönelik olumsuz tutumlar önyargılı yorumlar, sözel şiddetin farklı biçimleri ve bazı durumlarda da açık fiziksel şiddet ile kendini göstermeye devam etmektedir (Duyan ve Gelbal, 2004). Bu durum ise lezbiyen, gey ve biseksüel bireylerin heteroseksüel akranlarına göre daha fazla ruh sağlığı hizmetlerine başvurmalarında etken olmuştur (Johnson ve Federman, 2014). Son yıllarda sosyal bilimciler, bireylerin algılanan cinsel yönelimlerinden dolayı maruz kaldıkları şiddet ve bunun sonucunda yaşadıkları mağduriyet üzerinde hassasiyetle durmaktadırlar (Yavuz, Dalkanat, Gölge ve Müderrisoğlu, 2006). Eşcinsellere yönelik tutumlar incelendiğinde, genel olarak, bireylerin kendi cinsiyetlerinden olan eşcinsellere karşı daha olumsuz düşünce ve duygular besledikleri gözlenmiştir (Lock ve Kleis, 1995; Whitley, 1990). LGBT bireylerin yaşadıkları problemler psikoterapi sürecinde bile olumsuz tutumlarla karşılaşmalarına neden olabilmekte ve LGBT bireylere yönelik bu olumsuz tutum, terapötik sürece de zarar vermektedir. Psikolojik araştırmalar, heteroseksist yaklaşımın LGBT hastalara yönelik psikoterapötik süreç üzerindeki zarar verici etkilerini ortaya koymuştur (Shelton ve Delgado-Romero, 2013). Psikolojik danışma alanı, öğrencilerinin dini inançları ile profesyonel sorumluluklarını bağdaştırarak ayırım yapmadan LGBT hastalarına yardım sağlamaları için hala mücadele vermektedir (Whiteman ve Bidell, 2014).

Yukarıda da değinildiği gibi eşcinsellere yönelik tutumlar toplumun değişik kesimlerinde farklılıklar göstermektedir. Özellikle eşcinsellere yönelik tutumun psikolojik yardım alma sürecini de etkilediği göz önünde bulundurulduğunda, bir psikolojik yardım mesleği olan psikolojik danışmanlık adaylarının ve ileride eğitim alanında çalışacak olan öğretmen adaylarının LGBT bireylere ilişkin tutumlarının ve homofobi düzeylerinin belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı ise; Mersin Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü öğrencilerinin ve Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi

bünyesindeki diğer öğrencilerin, LGBT bireylere ilişkin tutumlarının ve homofobi düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını ortaya çıkarmaktır.

Amaç

Yukarıda belirtildiği üzere toplumun ve bilim insanlarının eşcinsellere bakış açısı değişkenlik göstermektedir. Bu araştırmanın amacı ise; Mersin Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü öğrencilerinin ve Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesindeki diğer öğrencilerin, LGBT bireylere ilişkin tutumlarının ve homofobi düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını ortaya çıkarmaktır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. PDR öğrencileri ile Eğitim Fakültesindeki diğer öğrencilerin homofobi düzeyleri ve LGBT bireylere ilişkin tutumları farklılaşmakta mıdır?
2. Öğrencilerin homofobi düzeyleri ve LGBT bireylere ilişkin tutumları sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğrencilerin homofobi düzeyleri ve LGBT bireylere ilişkin tutumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
4. Öğrencilerin homofobi düzeyleri ve LGBT bireylere ilişkin tutumları eşcinsel tanıdıklık durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Örnekleme

Araştırmanın örneklemini Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinden seçkisiz olarak seçilen 516 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin 193'ü (%37,4) erkek, 323'ü (%62,6) kızdır. Örneklemin 128'i (%24,8) 1. sınıf, 100'ü (19,4) 2. sınıf, 155'i (%30,0) 3. sınıf ve 133'ü (%25,8) 4. sınıf öğrencisidir. Ayrıca öğrencilerin 145'i PDR bölümünde (%28,1), 121'i (%23,4) Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde, 110'u (%21,3) Türkçe Öğretmenliği bölümünde, 70'i (%13,6) Sınıf Öğretmenliği bölümünde ve 70'i (%13,6) İngilizce Öğretmenliği bölümünde okumaktadır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Katılımcıların cinsiyet, sınıf, bölüm gibi sahip oldukları demografik özellikler "Kişisel Bilgi Formu" ile belirlenmiştir.

Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum (LGYT) Ölçeği: Herek (1988) tarafından geliştirilen Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum Ölçeği (LGYT) - Gözden Geçirilmiş Kısa Sürümü (The Attitudes Toward Lesbians and Gay Men Scale - The Revised Short Version), Duyan ve Gelbal (2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek kadın ve erkek eşcinsellere yönelik tutumu belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçekte kadın eşcinsellere yönelik 5, erkek eşcinsellere yönelik 5 madde olmak üzere toplam 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5'li likert tipi olup 1(Hiç Katılmıyorum) ve 5 (Tamamen Katılıyorum) şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçek maddelerinin 6'sı olumsuz 4'ü ise olumlu anlam taşımaktadır. Ölçeğin 3., 5., 8. ve 10. maddeleri ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan eşcinsellere yönelik olumlu tutum, düşük puan ise eşcinsellere yönelik olumsuz tutum anlamına gelmektedir.

Duyan ve Gelbal(2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanan kısa sürüm üzerinden yapılan çalışmada, ölçeğin toplamına ilişkin Cronbach Alpha katsayısı 0.91 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada yapılan analizler sonucunda ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.61 olarak bulunmuştur.

Hudson ve Ricketts Homofobi Ölçeği: Eşcinsel bireylere yönelik tutumları ölçmek amacıyla Hudson ve Ricketts (1980) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, Sakallı ve Uğurlu (2001) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Sakallı ve Uğurlu (2001), tarafından ölçek katılımcılara uygulamadan önce, "şehirin eşcinsellerin bulunduğu kesimlerinde rahat bir şekilde yürüyebilme" ile ilgili maddeyi, ölçeğin uygulandığı şehirde (Ankara) böyle bir bölge olmadığı için ölçekten çıkarmışlardır. Böylece son şeklini alan ölçeğin Türkçe formu 24 madde olarak uygulanmaktadır. Ölçek 6'lı likert tipi olup maddeler 1 (hiç katılmıyorum) ile 6 (çok katılıyorum) arasında derecelendirilmiştir. Ölçekten alınan yüksek puanlar yüksek homofobi düzeyini göstermektedir. Ölçekte yer alan 5, 6, 8, 10, 11, 13, 17, 18, 23 ve 24. maddeler tersine çevrilerek toplam puan hesaplanmıştır. Sakallı ve Uğurlu (2001) yaptıkları çalışmada Cronbach Alpha katsayısını 0.94 bulmuştur.

İşlem

Veri toplama araçları tek bir formda düzenlenerek katılımcılara sınıf ortamında uygulanmıştır. Uygulama öncesinde katılımcılara LGBT bireyler hakkında kısa bir bilgilendirme yapılmıştır. Araştırma katılımcıların gönüllülük ilkesi doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Uygulama 30-35 dk sürmüştür.

Bulgular

Araştırmanın bağımlı değişkenleri homofobi düzeyleri ve LGBT bireylere yönelik tutum, bağımsız değişkenleri ise cinsiyet, eşcinsel tanıdıklığı, öğrenim gördükleri bölüm ve sınıf düzeyleri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında yapılan istatistiksel analizlerde, araştırma problemi ve değişkenler göz önünde bulundurularak t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Tablo 1: Öğrencilerin Cinsiyete Göre LGYT Tutum ve Homofobi İlişkilerinin İncelenmesi t-Testi Bulguları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	p
LGYT	Kadın	193	31,71	9,84	-2,985	0,003
	Erkek	323	29,01	10,06	-2,985	0,003
Kadın Eş. Y. Tutum	Kadın	193	15,78	5,06	-1,480	0,193
	Erkek	323	15,09	5,33	-1,480	0,193
Erkek Eş. Y. Tutum	Kadın	193	15,92	5,04	-4,261	0,000
	Erkek	323	13,92	5,34	-4,261	0,000
Homofobi	Kadın	193	84,53	19,26	2,175	0,030
	Erkek	323	88,20	17,35	2,175	0,030

Tablo 1’de görüldüğü üzere eğitim fakültesi öğrencilerinin LGBT bireylere yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda erkek eşcinsellere yönelik tutum ve LGYT toplam tutum puanlarında ortalamalar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t_{516} = -4,216$, $p < 0,05$; $t_{516} = -2,985$, $p < 0,05$). Başka bir deyişle, kadınların lezbiyen ve geylere yönelik olumlu tutumları erkeklerin tutumlarından daha yüksektir. Erkek eşcinsel bireylere yönelik kadınların tutumu erkeklerden daha olumludur. Tablo-1’de görüldüğü üzere eğitim fakültesi öğrencilerinin homofobi düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda homofobi ortalamalar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t_{516} = 2,175$, $p < 0,05$). Başka bir deyişle erkeklerin homofobileri kadınlara göre daha yüksektir.

	Varyansın Kaynağı	Bölüm	N	\bar{X}	Ss	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
LGYT	Gruplararası Grupiçi Toplam	PDR	145	32,94	9,89	1530,55	4	382,63	3,910	0,004	PDR-Okul Ö.
		Okul Öncesi	121	28,91	9,49	50007,0	511	97,86			
		Türkçe				51537,63	515				
	Sınıf	İngilizce	110	29,47	10,05				PDR-Türkçe		
		70	32,21	11,07					PDR-Sınıf		
Kadın Eş. Y. Tutum	Gruplararası Grupiçi Toplam	PDR	145	16,74	4,98	410,386	4	102,59	3,918	0,004	Ö.
		Okul Öncesi	121	14,57	4,99	13382,18	511	26,18			
		Türkçe				13792,56	515				
	Sınıf	İngilizce	110	14,95	5,39				PDR-Türkçe		
		70	16,14	5,58					PDR-Sınıf		
Erkek Eş. Y. Tutum	Gruplararası Grupiçi Toplam	PDR	145	16,20	5,16	361,54	4	90,38	3,346	0,010	PDR-Okul Ö.
		Okul Öncesi	121	14,33	4,89	13804,76	511	27,01			
		Türkçe				14166,30	515				
	Sınıf	İngilizce	110	14,51	5,33				PDR-Türkçe		
		70	16,07	5,91					PDR-Sınıf		
		70	14,62	4,77							
Homofobi	Gruplararası Grupiçi Toplam	PDR	145	84,85	17,92	3572,68	4	893,17	2,603	0,035	PDR-Okul Ö.
		Okul Öncesi	121	89,31	16,70	175352,9	511	343,15			
		Türkçe				178925,5	515				
	Sınıf	İngilizce	110	86,94	18,66				PDR-Türkçe		
		70	80,71	22,88					PDR-Sınıf		

Tablo 2: Öğrencilerin Bölüme Göre LGYT Tutum ve Homofobi İlişkilerinin İncelenmesi ANOVA Bulguları

Tablo 2’de görüldüğü üzere eğitim fakültesi öğrencilerinin LGBT bireylere yönelik tutumlarının öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda LGBT bireylere yönelik tutumun öğrenim görülen bölüme göre anlamlı bir fark bulunmuştur ($F_{516} = 3,910$, $p < 0,05$). Bu bulgu, farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin LGBT bireylere yönelik tutumlarında farklılaşma olduğunu göstermektedir. PDR bölümü öğrencileri ile Okul Öncesi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği bölümü öğrencileri arasında anlamlı bir fark görülmektedir. PDR bölümünde öğrenim gören öğrencilerin LGBT bireylere yönelik tutumları daha olumludur. PDR bölümü öğrencilerinin ortalaması $\bar{X} = 32,94$, okul öncesi öğrencilerinin ortalaması $\bar{X} = 28,91$, sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ortalaması $\bar{X} = 29,57$ ve Türkçe öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ortalaması $\bar{X} = 29,47$

olduğu görülmektedir. Kadın eşcinsellere yönelik tutumda ise PDR bölümü öğrencileri ile Okul Öncesi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği bölümü öğrencileri arasında anlamlı bir fark görülmektedir ($F_{516} = 3,918$, $p < 0,05$). PDR bölümü öğrencilerinin kadın eşcinsellere yönelik tutumları daha olumludur. PDR bölümü öğrencilerinin ortalaması $\bar{X} = 16,74$, okul öncesi öğrencilerinin ortalaması $\bar{X} = 14,57$, sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ortalaması $\bar{X} = 14,94$ ve Türkçe öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ortalaması $\bar{X} = 14,95$ olduğu görülmektedir. Erkek eşcinsellere yönelik tutumda ise PDR bölümü öğrencileri ile Okul Öncesi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği bölümü öğrencileri arasında anlamlı bir fark görülmektedir ($F_{516} = 3,346$, $p < 0,05$). PDR bölümü öğrencilerinin kadın eşcinsellere yönelik tutumları daha olumludur. PDR bölümü öğrencilerinin ortalaması $\bar{X} = 16,20$, okul öncesi öğrencilerinin ortalaması $\bar{X} = 14,33$, sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ortalaması $\bar{X} = 14,62$ ve Türkçe öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ortalaması $\bar{X} = 14,95$ olduğu görülmektedir. Kadın ve erkek eşcinsellere yönelik tutum ile eşcinsellere yönelik genel tutumda PDR bölümü öğrencileri ile İngilizce bölümü öğrencileri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ayrıca tablo-2’de görüldüğü gibi eğitim fakültesi öğrencilerinin homofobi düzeylerinin öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda homofobi ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur ($F_{516} = 2,603$, $p < 0,05$). Homofobi düzeyi en düşük olan bölüm İngilizce öğretmenliğidir ($\bar{X} = 80,71$). Okul öncesi öğretmenliği ile İngilizce bölümü arasında anlamlı bir fark görülmektedir. Okul öncesi öğretmenliği bölümü öğrencilerinin homofobi düzeyi diğer bölüm öğrencilerine göre daha yüksektir ($\bar{X} = 89,31$).

Tablo 3: Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre LGYT Tutum ve Homofobi İlişkilerinin İncelenmesi ANOVA Bulguları

Varyansın Kaynağı	Sınıf	N	\bar{X}	Ss	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
-------------------	-------	---	-----------	----	-----------------	----	--------------------	---	---	--------------

LGYT	Gruplararası	1. sınıf	128	27,43	9,98	2889,48	3	963,16	10,137	0,000	1.sınıf- 3. sınıf
	Grupiçi	2. sınıf	100	29,11	10,40	48648,15	512	95,01			
	Toplam	3.sınıf	155	32,12	9,31	51537,63	515				
		4.sınıf	133	33,38	9,50						
Kadın Eş. Y. Tutum	Gruplararası	1. sınıf	128	13,92	5,17	699,85	3	233,28	9,123	0,000	1.sınıf- 3. sınıf
	Grupiçi	2. sınıf	100	14,73	5,40	13092,71	512	25,57			
	Toplam	3.sınıf	155	16,23	4,91	13792,56	515				
		4.sınıf	133	16,84	4,82						
Erkek Eş. Y. Tutum	Gruplararası	1. sınıf	128	13,50	5,25	745,30	3	248,43	9,478	0,000	1.sınıf- 3. sınıf
	Grupiçi	2. sınıf	100	14,38	5,42	13421,0	512	26,21			
	Toplam	3.sınıf	155	15,89	4,93	14166,30	515				
		4.sınıf	133	16,53	4,96						
Homofobi	Gruplararası	1. sınıf	128	105,97	26,91	5400,42	3	1800,14	5,311	0,001	1.sınıf-2. sınıf
	Grupiçi	2. sınıf	100	97,65	30,44	173525,1	512	338,91			
	Toplam	3.sınıf	155	92,36	28,32	178925,5	515				
		4.sınıf	133	87,63	28,19						

Tablo 3'te görüldüğü gibi eğitim fakültesi öğrencilerinin LGBT bireylere yönelik tutumlarının sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılaşmış farklılaşmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda LGBT bireylere yönelik tutumun sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark bulunmuştur ($F_{516} = 10,137$, $p < 0,05$). 1. sınıf öğrencileri ile 3. ve 4. sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir fark vardır. Başka bir deyişle, 1. sınıf öğrencilerinin LGBT bireylere yönelik tutumları ($\bar{X} = 27,43$) 3. ve 4. sınıflara göre ($\bar{X} = 32,12$ ve $\bar{X} = 33,38$) daha olumsuzdur. Kadın ve erkek eşcinsellere yönelik tutumlarda da sınıf düzeyleri arasında anlamlı fark vardır ($F_{516} = 9,123$, $p < 0,05$, $F_{516} = 9,478$, $p < 0,05$). 4. sınıf öğrencilerinin kadın ve erkek eşcinsellere yönelik tutumları ($\bar{X} = 16,84$, $\bar{X} = 16,53$) 1. sınıf ($\bar{X} = 13,92$, $\bar{X} = 13,50$) ve 2. sınıf öğrencilerine ($\bar{X} = 14,73$, $\bar{X} = 14,38$) göre daha olumludur. 1. sınıf öğrencilerinin eşcinsellere yönelik tutumları diğer sınıfların tümüne göre daha olumsuzdur. Ayrıca tablo-2'de görüldüğü gibi eğitim fakültesi öğrencilerinin homofobi düzeylerinin öğrencilerin sınıf düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmış farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda homofobi ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur ($F_{516} = 5,311$, $p < 0,05$). 1. sınıf öğrencileri ile 2. sınıf, 3. sınıf ve 4. sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir fark görülmektedir. 1. sınıf öğrencilerinin homofobi düzeyleri ($\bar{X} = 105,97$) 2. sınıf ($\bar{X} = 97,65$), 3. sınıf ($\bar{X} = 92,36$) ve 4. sınıf ($\bar{X} = 87,63$) öğrencilerine göre daha yüksektir. Yani 1. sınıf öğrencileri daha homofobiktir.

Tablo 4: Öğrencilerin Eşcinsel Tanıdık Durumuna Göre LGYT Tutum ve Homofobi İlişkilerinin İncelenmesi t-Testi Bulguları

	Eşcinsel Tanıdık	N	\bar{X}	Ss	t	p
LGYT	Evet	134	35,76	8,87	7,123	0,000
	Hayır	382	28,92	9,77	7,123	0,000
Kadın Eş. Y. Tutum	Evet	134	18,08	4,54	6,956	0,000
	Hayır	382	14,63	5,08	6,956	0,000
Erkek Eş. Y. Tutum	Evet	134	17,67	4,92	6,671	0,000
	Hayır	382	14,29	5,07	6,671	0,000
Homofobi	Evet	134	75,84	22,23	-9,624	0,000
	Hayır	382	89,43	15,77	-9,624	0,000

Tablo 4'te görüldüğü üzere eğitim fakültesi öğrencilerinin eşcinsel tanıdıklarının olup olmamasına göre anlamlı farklılaşmış farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda kadın ve erkek eşcinsellere yönelik tutum ve LGYT toplam tutum puanlarında ortalamalar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t_{516} = 6,956$, $p < 0,05$, $t_{516} = 6,671$, $p < 0,05$ ve

$t_{516} = 7,123$, $p < 0,05$). Eşcinsel tanıdıkları olan öğrencilerin kadın ve erkek eşcinsellere yönelik tutumları ile eşcinsellere yönelik genel tutumları ($\bar{X} = 18,08$, $\bar{X} = 17,67$ ve $\bar{X} = 35,75$) eşcinsel tanıdıkları olmayan öğrencilere göre ($\bar{X} = 14,63$, $\bar{X} = 14,29$ ve $\bar{X} = 28,92$) daha olumludur. Öğrencilerin homofobi düzeyleri arasında eşcinsel tanıdıklarının olup olmamasına göre anlamlı farklılaşım farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda da anlamlı fark bulunmuştur ($t_{516} = -9,624$, $p < 0,05$). Eşcinsel tanıdıkları olan öğrencilerin homofobi düzeylerinin ($\bar{X} = 75,84$) eşcinsel tanıdıkları olmayan öğrencilere ($\bar{X} = 89,43$) göre daha düşüktür.

Tartışma

Bu çalışmanın amacı, Mersin Üniversitesi PDR bölümü öğrencilerinin ve Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören diğer bölüm öğrencilerinin, LGBT bireylere ilişkin tutumlarının ve homofobi düzeylerinin farklılaşım farklılaşmadığını ortaya çıkarmaktır. Araştırma bulgularına göre PDR bölümü öğrencilerinin LGBT bireylere yönelik tutumlarının eğitim fakültesinde öğrenim gören diğer bölüm öğrencilerinden daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Yapılan araştırma sonucunda, kız öğrencilerin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Erkeklerin, erkek eşcinsellere yönelik tutumu daha olumsuzdur. Yapılan araştırmalar cinsiyet değişkeninin LGBT bireylere yönelik tutumlar üzerinde etkisi olduğunu göstermektedir (Ummak, 2012; Herek, 1988; Kite, 1984; Whitley, 1987; Whitley ve Kite, 1995). Davies (2004) yaptığı çalışmada erkeklerin, homoseksüel erkeklerle karşı tutumlarının, kadınların tutumlarından daha olumsuz olduğunu ortaya koymuştur. Cinsiyetler arası farkın tutumu etkilediğini ortaya koyan bir diğer çalışmada ise, erkeklerin geleneksel inançları benimseme ve koruma rolünde olmaları ve bu geleneksel rollerin erkekleri homoseksüelliğe karşı olumsuz tavır sergilemeleri konusunda cesaretlendirdikleri saptanmıştır (Kite ve Whitley, 1996). Alanyazın ışığında, erkeklerin cinsiyet rollerini kadınlara göre daha fazla benimsedikleri, cinsiyet rollerine uyma konusunda kadınlara oranla daha fazla baskı hissettikleri görülmektedir (Herek, 1986; Kite, 1984). Erkekler toplum tarafından belirlenen cinsiyet rollerinden farklı davranma konusunda kadınlara göre daha çekimser davranmaktadırlar. Karşı cinsin davranışlarında bulunmak erkekler için daha büyük bir problem olarak algılanmaktadır (Whitley ve Kite, 1995). Bu araştırma bulguları da alanyazını desteklemektedir. Dolayısıyla erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre cinsiyet rollerine daha katı bir gözle baktıkları, toplum tarafından biçilen rollere daha fazla önem verdikleri sonucuna varılabilir. Buradan hareketle erkeklerin farklı cinsel eğilimleri olan bireylere karşı tutumları daha olumsuz ve katıdır yorumu yapılabilir. Kadınların homofobi düzeylerinin, erkeklerinkine göre daha düşük olduğu görülmektedir. Bu durum erkeklerin kadınlara göre daha homofobik olduklarını göstermektedir ve ilgili alanyazınla da paralellik göstermektedir (Anderssen, 2002; Çırakoğlu, 2006; Güney ve ark., 2004; Herek, 1988; Kite ve Whitley, 1996). Alanyazında erkeklerin homofobi düzeylerinin yüksek olmasının nedeninin "homoseksüel erkekleri tehdit olarak algılama" olduğu belirtilmektedir (Herek, 1988; Lock ve Kleis, 1995). Bulgular ve alanyazın ışığında, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha homofobik olması ve daha olumsuz tutum sergilemelerinde toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi olduğu düşünülebilir. Toplum tarafından erkeğe daha güçlü bir imaj çizilmesi ve homoseksüelliğin bir zayıflık olarak nitelendirilmesi olumsuz tutumların sebeplerinden birkaçı olarak düşünülebilir.

Çalışmanın önemli amaçlarından biri de PDR bölümü öğrencilerinin eşcinsellere yönelik tutumlarının ve homofobi düzeylerinin eğitim fakültesinde öğrenim gören diğer bölüm öğrencilerinin eşcinsellere yönelik tutumlarından ve homofobi düzeylerinden anlamlı olarak farklılaşım farklılaşmadığı sorusudur. Çalışma sonucunda PDR bölümü öğrencileri LGBT bireylere yönelik tutumları okul öncesi, Türkçe ve sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinden daha olumludur ve homofobi düzeyleri bu bölüm öğrencilerine oranla daha düşüktür. Alanyazında fakülteler arasında farklar olduğu görülmektedir. İletişim fakültesi öğrencilerinin eşcinsellere yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Ayrıca tıp fakültesi öğrencilerinin diğer fakülte öğrencilerine göre homofobi düzeylerinin daha yüksek olduğu ortaya konmuştur (Ummak, 2012; Kan ve diğ. 2009). Alanyazında farklı bulgularda mevcuttur. Rainey ve Trusty (2007), yaptıkları çalışmada PDR bölümü lisansüstü öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumunu incelemişlerdir. Katılımcıların çoğunun lezbiyen ve geylere yönelik olumsuz tutum sergilediklerini saptanmıştır. Alanyazında PDR bölümü öğrencilerinin LGBT bireylere yönelik tutumlarına ve homofobi düzeylerine ilişkin yeterince çalışma bulunamamıştır. Fakat bu çalışma sonucunda, PDR eğitiminin, öğrencileri farklı cinsel istek

ve duyguları olan bireylere daha olumlu yaklaşımları konusunda desteklediği söylenebilir. PDR eğitiminin temelini oluşturan empatik yaklaşım, koşulsuz kabul gibi ilkelerin PDR öğrencilerinin homoseksüelliğe karşı daha olumlu bir tutum göstermelerinde etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin sınıf düzeyi değişkenine göre yapılan analizler sonucunda sınıf düzeyi arttıkça tutumun olumu yönde arttığı homofobi düzeyinin ise düştüğü görülmüştür. Yapılan çalışmalarda eğitim seviyesinde artışın LGBT bireylere yönelik tutumu olumlu yönde etkilediği saptanmıştır (Sakallı ve Uğurlu, 2006). Araştırmaların çoğu eğitim homofobi ve eğitim seviyesi arasında ters bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça homofobi düzeyleri azalmaktadır. Başka bir deyişle üniversiteye yeni başlayan öğrenciler daha homofobiktir (Sakallı ve Uğurlu, 2006; Hoffmann ve Bakken, 2001; Berkman ve Zinberg, 1997; Herek ve Capitanio, 1995). Bu çalışmanın da benzer sonuçlar vermesi üniversite eğitiminin öğrencilerin LGBT bireylere daha olumlu ve daha hoşgörülü olması konusunda teşvik ettiği söylenebilir.

Bulgular doğrultusunda öğrencilerin eşcinsel tanıdıklarının olup olmaması LGBT bireylere yönelik tutumlarını ve homofobi düzeylerini etkilediği söylenebilir. Öğrencilerin eşcinsel tanıdıklarının olması bu bireylere karşı daha olumlu davranışlar sergilediklerini göstermektedir. Yapılan diğer bir çalışmada ise eşcinsel tanıdığı olan öğrenciler eşcinsellerle sosyal ortamlarda bulunmak ve akrabalarından birinin eşcinsel olmasını o kadar sorun etmezlerken eşcinsel tanıdığı olmayanlar bu konularda daha olumsuz cevaplar vermektedirler (Sakallı ve Uğurlu 2001; Çırakoğlu, 2006). Anderssen (2002) yaptığı çalışmada eşcinsellerle sosyal ilişkilerde bulunan kişilerin eşcinsel bireylere yönelik olumlu tutumları olduğunu ve bu sosyal ilişkileri arttırmaları olumlu tutumlarını da arttırdığını bulmuştur. Eşcinsel tanıdığı olan öğrencilerin homofobi düzeylerinin düşük olmasının sebeplerinden biri LGBT bireylerle ilgili olumsuz önyargılarının bu bireylerle yaşantı geçirek değişmesi olarak gösterilebilir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmada toplanan veriler "LGYT Ölçeği" ve "Homofobi Ölçeği" nin ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır. Ayrıca Mersin Üniversitesi 2014-2015 eğitim-öğretim yılı eğitim fakültesi öğrencileri ile sınırlıdır ve sonuçları ancak benzer örneklemle genellenebilir.

Bu çalışmada, cinsiyet, sınıf, bölüm ve eşcinsel tanıdıklık değişkenlerinin LGBT bireylere yönelik tutumu ve homofobi düzeyini etkilediği bulunmuştur. Kız öğrencilerin tutumları erkek öğrencilere göre daha olumlu ve homofobi düzeyleri daha düşük bulunmuştur. Sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin eşcinsellere yönelik tutumları olumlu yönde artmakta ve homofobi düzeyleri de azalma göstermektedir. Eşcinsel tanıdığı olan öğrencilerin eşcinsellere yönelik tutumları eşcinsel tanıdığı olmayanlara göre daha olumlu ve daha az homofobiktirler. Son olarak da PDR bölümünde öğrenim gören öğrenciler, eğitim fakültesinde öğrenim gören diğer bölüm öğrencilerine göre eşcinsellere karşı daha olumludur ve homofobi düzeyleri daha düşüktür.

Son olarak araştırma sonuçları kapsamında şu önerilere yer verilmiştir: Öğrencilerin farklılıklara karşı daha hoşgörülü davranmaları ve toplumsal cinsiyet rolleri algılarına yönelik farkındalık kazanmaları konusunda üniversiteler bünyesinde Sürekli Eğitim Merkezlerinde ve PDR Merkezlerinde çeşitli seminer ve sempozyumlar düzenlenebilir. Eşcinsel bireylere yönelik daha olumlu tutumların benimsenebilmesi için radyo programları, öğrencilerle söyleşiler düzenlenebilir. LGBT bireylere yönelik tutumlarının derinlemesine incelenmesine olanak sağlayacak nitel çalışmaların artırılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- ANNICCHIA RICO, Ivan. (2009). "Psicobiología de la Homosexualidad Masculina: Hallazgos Recientes (Psychobiology of Male Homosexuality: Recent Findings)", *Univ. Psychol. Bogotá Colombia*, V. 8, No. 2, p. 429-446.
- ANDERSSON, Norman. (2002). "Does Contact With Lesbians And Gays Lead To Friendlier Attitudes? A Two Year Longitudinal Study", *Journal of Community & Applied Social Psychology*, No. 12, p. 124-136.
- BAŞAR, Koray. (2003). Lezbiyen ve Geylelere Yönelik Psikiyatrik Tedavi Girişimleri. *Lezbiyen ve Geylelerin Sorunları* içinde (ss. 130). Kaos GL Sempozyumu, Ankara.
- BERKMAN, Cathy S. ve ZINBERG, Gail. (1997). "Homophobia And Heterosexism In Social Workers". *Social Work*, 42 (4), p. 319-332.
- BIDELL, Markus P. (2014). "Personal and Professional Discord: Examining Religious Conservatism and Lesbian, Gay, and Bisexual Affirmative Counselor Competence", *Journal of Counseling & Development*, V. 92, p.170-179.
- ÇIRAKOĞLU, Okan Cem. (2006). "Perception Of Homosexuality Among Turkish University Students: The Role Of Labels, Gender, And Prior Contact", *The Journal of Social Psychology*. 146(3), p. 293-305.
- DAVIES, Michelle. (2004). "Correlates of negative attitudes toward gay men: sexism, male role norms, and male sexuality", *Journal of Sex Research*, 41 (3), p. 259-266.
- GÖREGENLİ, Melek. (2006). Gruplar Arası İlişki İdeolojisi Olarak Homofobi. Kaos GL, *Geylelerin ve lezbiyenlerin sorunları ve toplumsal barış için çözüm arayışları* içinde s. (142-148). Ankara: Kaos GL Kitapları.

- GÜNEY, Neslihan., KARGI, Eda. ve ÇORBACI-ORUÇ, Aybike. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Eşcinsellik Konusundaki Görüşlerinin İncelenmesi. 20 Mart 2015, <http://www.hatam.hacettepe.edu.tr/74/>.
- HACIOĞLU, Münevver. ÇAKMAK, Ayşen. ve YILDIRIM, E. Akgün. (2011). "Eşcinsel Kadın ve Erkeklerde Cinsel İşlev Bozuklukları", *Nöropsikiyatri Arşivi*, 48 Özel Sayı 1, s. 39-45.
- HEREK, Gregory M. (1988). "Heterosexual's attitudes toward lesbians and gay men: correlates and gender differences" , *Journal of Sex Research*, No. 25, p. 451-477.
- HEREK, Gregory M. and CAPITANO, John P. (1996). "Some of my best friends: Intergroup contact, cocealable stigma and heterosexuals' attitudes toward lesbians and gay men", *Personality and Social Psychology Bulletin*, No. 22, p. 412-424.
- HOFFMAN, Alden. and BAKKEN, Linda. (2001). "Are educational and life experiences related to homophobia?" *Educational Research Quarterly*, 24 (4), p. 67-82.
- JOHNSON, Laura. & FEDERMAN, Edward. J. (2014). "Training, Experience, and Attitudes of VA Psychologists Regarding LGBT Issues: Relation to Practice and Competence", *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, Vol. 1, No. 1, p. 10-18.
- LOCK, James. and KLEİS, Brian. (1995). "Origins of Homophobia in Males", *American Journal of Psychotherapy*, 52(4), p. 425-436.
- KAN, Raymond Wai Man., AU, K.P., CHAN, Wing Kwong., CHEUNG, L.William M., LAM,C.Y.Y., LIU, H.H.W., Ng, L.Y. ve WONG, W.C. (2009). "Homophobia İn Medical Students Of The University Of Hong Kong". *Sex Education Journal*. 9 (1), 65-80.
- KİTE, Mary E. (1984). "Sex Differences İn Attitudes Toward Homosexuals: A Meta-Analytic Review", *Journal of Homosexuality*, 10, p. 69-81.
- KİTE, Mary E. and WHİTLEY, Bernard E. (1996). "Sex Differences İn Attitudes Toward Homosexual Persons, Behavior, And Civil Rights: A Meta-Analysis", *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22, p. 336-353.
- RAİNEY, Steve. and TRUSTY, Jerry. (2007). "Attitudes Of Master's-Level Counseling Students Toward Gay Men And Lesbians". *Journal of Counseling and Values*, 52, p. 12-24.
- RİCE, William., FRİBERG, Urban. and GAVRİLETS, Sergey. (2012). "Homosexuality as a Consequences of Epigenetically Canalized Sexual Development", *The Quarterly review of Biology*, Vol. 87, No. 4, p. 343-368.
- SAKALLI, Nuray. and UĞURLU, Ozanser. (2001). "Effects Of Social Contact With Homosexuals On Heterosexual Turkish University Students Attitudes Towards Homosexuality", *Journal of Homosexuality*, 42 (1), p. 53-62.
- SAKALLI-UĞURLU, Nuray. (2006). "Eşcinsellere İlişkin Tutumlar: Türkiye'de Yapılan Görgül Çalışmalar", *Türk Psikoloji Yazıları*, 9 (17) s. 53-69.
- SHELTON, Kimber. and DELGADO-ROMERO, Edward A. (2013). "Sexual Orientation Microaggressions: The Experience Of Lesbian, Gay, Bisexual and Queer Clients in Psychotherapy", *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, Vol. 1(S), p. 59-70.
- UMMAK, Esra. (2012). *Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Eşcinsellere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- WHİTEMAN, Joy S. and BİDELL, Markus P. (2014). "Affirmative Lesbian, Gay, and Bisexual Counselor Education and Religious Beliefs: How Do We Bridge the Gap?", *Journal of Counseling & Development*, Vol. 92, p.162-169.
- WHİTLEY, Bernard E. (1987). "The Relationship Of Sex-Role Orientation To Heterosexuals' Attitudes Toward Homosexuals", *Sex Roles Journal*, 17 (2), p. 103-113.
- WHİTLEY, Bernard E. ve Kite, Mary. E. (1995). "Sex Differences İn Attitudes Toward Homosexuality: A Comment On Oliver And Hyde", *Psychological Bulletin*, 117 (1), p. 146-154.